

HUMANITIES INSTITUTE  
Serhat Tertemiz, MA

## **DUISBURG TRENİ** (1986) FAKİR BAYKURT (1929-1999)

### **İçindekiler**

Duisburg Treni  
Dil Kursu  
Ağlama Thomas!  
Kolu Dövmeli Âşık  
Nisan Bir  
Ertesi Gün  
Duisburglu Karmen  
Dokuz Taş  
Kuyruk  
Bayram İzni  
Kaynakçı Mehmet Usta  
Damızlık  
Nur Topu  
Yuh Yuh!  
Takas  
Girilmez  
Demir Kafes  
Sarı Saçlı  
Mektupçu  
Karpuz Dolması  
Ferhat  
Ardımızda Meşeler Yeşersin...

### **Hakkında**

Baykurt'un 1986 yılında kaleme aldığı 13. eseri, Remzi Kitabevi tarafından yayımlanmıştır. Baykurt'un Almanya'dayken yazmış olduğu toplamda yirmi iki kısa öyküden oluşmaktadır. "Türkiye'de yazdığı hikâyelerde köylüyü ve işçiyi anlatan Baykurt bu kitaptaki ve Almanya'da yazdığı diğer hikâyelerinde Türk işçilerinin ağır çalışma koşullarını anlatmaktadır. Bu hikâyeler ya yazarın bizzat gözlemleyip yazdığı hikâyelerden ya da Türk işçilerinden dinleyip yazdığı hikâyelerden oluşmaktadır. İlk dönem hikâyelerine göre yazarın ustalaştığını söyleyebiliriz. Hikâye unsurlarını daha sağlam bir şekilde kullanmaya başlamıştır. İlk hikâyelerinde dikkati çeken mahalli özelliklerden kurtulduğunu görürüz" (Yanardağ 2005, 184-185). Toplumcu-gerçekçi yazınsal kuramın anlayışına ve ilkelerine bu eserinde de sadık kalmıştır.

## **DUISBURG TRENİ**

### **Detaylı Olay Örgüsü**

**Elke Osterman'ın Hayal Kırıklıkları** Münster Üniversitesi'nde okuduğu 1960'lı yıllarda gençlik hareketlerine katılmış olan Elke Osterman Komünist Partisi'ne üye olmuştur. II. Dünya Savaşı boyunca Nazilere hizmet etmiş ve bundan hiçbir zaman pişmanlık duymamış olan babasını reddetmiş ve onunla yaşamaya devam eden annesini de asla affetmemiştir. Şili'yle Dayanışma gibi birçok kampanyada görev almış olan Elke Osterman Hans Ulrich'le tanışmıştır. Bir süre birlikte yaşadıkten

sonra çocukları olmuştur. Fakat Hans'ın küçümseyici ve buyurgan tavırlarına dayanamayan Elke ondan ayrılmıştır. Doris adını verdiği bir kızı olmuştur. İlerleyen yıllarda Bruno'yla tanışıp onunla birlikte olmaya başlamışsa da onun evli olduğunu anlar. Bundan dolayı ikili haftada 1-2 defa görüşebilir.

**Elke Osterman'ın Hayata Tutunması** Komünist olduğunun anlaşılmasının ardından sözleşmesi yenilenmeyen Elke Osterman bir daha öğretmenlik yapamaz. Öğretmenliğe devam edebilmek için uzun zaman iş arasa da bir türlü amacına ulaşamaz. Dortmund'dan Duisburg'a iş bula umuduyla tren seyahati yaparken şehrin geçirdiği değişimi düşünür. Bir zamanlar yeşil alanlarıyla meşhur olan Rur Havzası artık sanayi dumanlarıyla zehirlenmiş bir yer haline gelmiştir. Bütün hayatı tepetaklak olmuş olsa da Elke Osterman gururludur ve vicdanı rahattır. Zira hiçbir zaman Nazileri desteklememiş, kendi çıkarı için başkalarının önünde eğilmemiş ve sevdiklerini yüz üstü bırakmamıştır. En yakınındaki insanlar tarafından hayal kırıklığına uğratılmış olan Elke Osterman kızı sayesinde hayata sarılır. Elke Osterman, kızı tarafından gurur duyulacak ve onun tarafından utanılmayacak bir anne olmak ister. Zira büyükbabasının eski bir Nazi olduğunu öğrenmesinin ardından Doris, ondan para kabul etmemeye başlamıştır. Elke Osterman kızıyla birlikte iş bulma umuduyla yolculuğuna devam eder.

## Temalar

**İç Gözlem** Üniversite yıllarından itibaren Komünist örgütlerde etkin rol almış ve insanlığı ileri götürecektik düşüncelerin savunuculuğunu yapmış olan Elke Osterman, en yakınındaki insanlar tarafından hayal kırıklığına uğramıştır. Kızının babası olan Hans Ulrich tarafından kötü muameleye maruz kalmış ve babası Nazi ideolojisini eskisi gibi savunmaktadır. Komünist olduğu için öğretmenlikten uzaklaştırılmış olan Elke Osterman ülkenin dört bir yanında iş arar. Tek tesellisi kızının ileride gurur duyacağı bir anne olacak olmasıdır. Yolculuk boyunca trenin camından yansıyan yansımasıyla konuşup kendini sorgular.

## Kişiler

**Elke Osterman** (Açık/Duygusal) Münster Üniversitesi'nde öğrenci olduğu yıllarda 60 Öğrenci Hareketlerine katılmış ve Komünist ideolojinin etkin bir savunucusu olmuş olan Elke Osterman, üniversiteden mezun olduktan sonra öğretmenlik yapmaya başlamıştır. Hans Ulrich'le yaşadığı evlilik dışı ilişki sonucunda bir kızı olmuş ve adını Doris koymuştur. Fakat Hans'ın kendini beğenmiş ve öfkeli tavırlarına katlanamadığı için ondan ayrılmıştır. Daha sonra evli olduğunu bildiği Bruno'yla birlikte olmaya başlamıştır. Komünist olduğu için öğretmenlik yapmasına izin verilmez. Eski bir Nazi olan babasından ve bir Nazi'yle yaşamaya devam eden annesinden utanç duyar. Bütün sevdiği tarafından hayal kırıklığına uğratılmış olan Elke Osterman, her şeyden çok sevdiği kızından umutludur. Zira Elke Osterman Doris'in gurur duyacağı bir anne olmak için elinden geleni yapmaktadır. Fakat zihnini ele geçirmiş olan bunalımdan ve karamsarlıktan da kendini kurtaramaz.

**Düşünceli** "Güya kitabını okuyacaktı. Kendi kendine sorular sorup, yanıtlar vererek konuşmaya daldı" (Baykurt 2019, 1).

**Depresif** "Schönen guten Tag, Frau Ostermann!" Güldü camdaki: "Tag, Elkeciğim..." Sevindi: "Çok şükür, daha çözülmemiş sınırlarım! Gencim, dayanıklıyım daha! Çok şükür, bin şükür!" (Baykurt 2019, 2).

**İsyankâr** "Evet... 1948'liyim ben. '68 gençlik Eylemleri'nde 20 yaşındaydım. Tam bir başkaldırıydım o zaman. Her hafta sonu tartışıyorduk babamla. Bana Nazi olduğunu açıklamakla yetinmedi, bir de övündü. Hitler'in gözde gençlik eğitimcilerinden olduğunu, partide aktif çalıştığını söyledi" (Baykurt 2019, 4).

**Duyarlı** "Bütün Almanya'da ve dünyada 50 milyona yakın insanın ölümüne neden oldular. Yaktılar yıktılar yurtları. Sonunda Almanya'yı da ikiye böldüler. Hele o toplama kamplarında olup bitenler? Kurbanların posta posta alınıp götürülüşü hâlâ düşlerime giriyor" (Baykurt 2019, 6).

**Doris** Elke Osterman'ın kızıdır. 8 yaşındadır. İkinci sınıfta okumaktadır.

**Hans Ulrich** Elke'den Doris adında bir çocuğu olmuştur. Fakat Elke'den ayrılmıştır.

**Bruno** Elke'nin görüştüğü evli sevgilisidir.

**Elke'nin Babası** Eski bir Nazi'dir. Hitler'in gözde gençlik eğitimcilerindedir.

## DİL KURSU

### Kişiler

*Martin Keulemann* Almanca Öğretmenidir. Anlatının başkişisidir.

*Ahmet Kaya* İzmirli öğretmendir. Almanya'ya işçi olarak göç etmiştir.

Anlatıda yer alan diğer işçi anlatı kişilerinin isimleri şunlardır: Kütahyalı Hasan, Karslı Orhan Alyanak, Düzceli Hamdi, Ermenekli Sabri vd.

### Detaylı Olay Örgüsü

**Türk İşçiler İçin Almanca Öğretmeni Tutulması** Duisburg'un iç bölgelerinde bulunan fabrikalarda üretilen ürünler Ren kıyısına taşınır ve buradan gemilere yüklenerek uzak yerlere götürülür. Savaştan sonra işgücüne ihtiyaç duyan Alman devleti yabancı ülkelerden işçi kabul etmeye başlamış ve Türkler başı çekmiştir. İzmir'de öğretmenlik yapmış olan Ahmet Kaya, ülkesindeki yaşam ve çalışma şartlarından yorulduğu için Almanya'ya işçi olarak göç etmiştir. Burada da insanlara bir şeyler öğretebileceğini düşünmüştür. Yabancı işçilerin Almanca konusunda ciddi sorunlar yaşadıklarının görülmesi üzerine Ahmet Kaya yönetime Almanca öğretmeni tutulmasını önerir. Yönetim üç aylığına deneme amaçlı bir Almanca öğretmeni tutmaya karar verir.

**Almanca Öğretmeninin Türkçe Öğrenmesi** Köln Üniversitesi'nde Alman Dili ve Yazını Bölümü'nü bitirmiş olan Almanca Öğretmeni Martin Keulemann işe alınır. Dil kursu için 14 kişi bulunduktan sonra derslere başlanır. İlk derslerde alfabe ve tanımlıklar işlenir. Fakat Türk işçiler derslerden çok sıkılırlar ve istemeden de olsa dersleri sürekli kaynatırlar. Derslerde sürekli Türkçe konuşulması ve ilerleme kaydedilmemesi üzerine Martin Keulemann Türklere doğru şekilde yaklaşmadığını düşünür ve onlara fazla tevazu gösterdiğini sanır. Kısa sürede Türklere oyunlar oynayan, yemek yiyen ve bir şeyler içmeye giden Martin Keulemann, bir Türkle anlaşabilecek, Türkçe gazete ve kitap okuyabilecek ve Türkü söyleyebilecek kadar Türkçe öğrenir. Sınıftaki öğrenci mevcudu sürekli değişir. Ahmet Kaya Almanca öğrenmek ve başkalarının da öğrenmesini sağlamak için elinden geleni yapmışsa da Martin Keulemann'ın Türkçe öğrenmesini sağlamaktan başka bir şey başaramamıştır.

### Temalar

*Kendini Kandırma* Dil Kursu adlı öyküde, Almanya'daki bir fabrikada işçi olarak çalışan Türklerin Almanca öğrenmeleri ya da Almancalarını geliştirmeleri için bir Almanca öğretmeni tutulmasına karar verilir. İzmirli bir öğretmen olan Ahmet Kaya bu projeye önyak olur. Bazı işçiler Almanca öğrenmek amacıyla kursa katılırlar. Fakat Almanca öğrenmek için yeterli motivasyona sahip olmayan öğrenciler sürekli dersi kaynatırlar. Türkler Almancalarını hiç geliştiremezken Almanca Öğretmeni Martin Keulemann Türkçe öğrenir.

## AĞLAMA THOMAS!

### Kişiler

*Thomas Erlebach* Anlatının başkarakteridir. Toplumbilim ve Ruhbilim alanlarından mezundur.

*Rizeli Mehmet* Thomas'ın İşçi Derneği'nde tanıştığı Türk arkadaşıdır.

*Herr Hofmann* Takalin fabrikasında Halkla İlişkiler Bölümü Şefidir.

*Barbara* Thomas'ın eşidir. Amerikan firmasında çalışmaktadır.

Anlatıda yer alan diğer anlatı kişilerinin isimleri şunlardır: Heige, Selim; birahanenin sahibidir, vd.

## Detaylı Olay Örgüsü

**Thomas Erlebach'a İş Teklif Edilmesi** Üniversitede hem Toplum Bilim hem de Ruhbilim bölümlerini bitirip diploma almış olan Thomas Erlebach, 68 Öğrenci Hareketlerinde etkin rol oynamıştır. Komünist örgütlerle eylemlere katıldığı dönemlerde Barbara'yla tanışmış ve onunla evlenmiştir. İkisinin de ailesi koyu Katolik olsa da kendileri dindar değildirler. Yıllar içinde ikilinin Monica ve Petra adlarını verdiklerini iki kız çocukları olur. Barbara Amerikan firmasında iş bulup çalışmaya başlamışken Thomas Erlebach uzun süre işsiz kalır. En sonunda bir gün posta kutusunda bulunduğu bir mektubun içinde 6.000 marklık çek bulur. Takalin fabrikası yetkilileri kendisine iş teklif ettiklerini ve genç bilim insanlarını desteklediklerini belirtmiştir.

**Thomas Erlebach'ın Yıllarca İş Bulamaması** Takalin fabrikasına iş görüşmesi için giden Thomas Erlebach Halkla İlişkiler Bölümü Şefi Hofmann'la görüşür. Hofmann da Thomas gibi üniversiteyi birincilikle bitirmiş ve öğrenci hareketlerine katılmıştır. Thomas Erlebach'tan işçiler arasına karışıp grev kırıcılığı yapması ve işçileri grev yapmaya yöneltene sebeplerle onları grevden vazgeçiren sebepleri araştırması istenir. Kısa süreli bir duraksamanın ardından Thomas Erlebach kendisine verilmiş olan çeki geri iade eder ve inançlarından vazgeçmeyeceğini söyler. Thomas Erlebach gibileri iyi tanıyan Herr Hofmann ısrarcı olmaz ve çeki geri alır. Zira fabrikada bu görevi yapan birçok çalışan vardır. Kendisine yapılan teklifle gururu incinen Thomas Erlebach öfkeye kapılır. Eşine iş teklifini reddettiğini söyler. Barbara Thomas'a anlayış gösterir ve yalnızca onun sağlığının iyi olmasını diler. İşçi Derneği'nde tanıştığı Rizeli Mehmet Thomas'a teklifi kabul etmiş olması durumunda işçilerin lehine casusluk yapmış olabileceğini söyler. Acemice düşündüğü için Mehmet Thomas'a kızar. Thomas Erlebach yıllarca iş bulamaz. Anlatıcıyla 39 yaşında karşılaştığında, kısa süre Türk çocuklarına öğretmenlik yapmış olmaktan başka bir şey yapmadığı öğrenilir.

## Temalar

*Umursama Ağlama Thomas!* adlı öyküde, üniversitede Toplum Bilim ve Ruhbilim bölümlerinde okuyup üniversiteyi birincilikle tamamlamış olan Thomas Erlebach, aynı zamanda 68 Öğrenci Eylemlerine katılmıştır. Öğrencilik yıllarından itibaren Komünist ideolojiyi her daim savunmuş olan Thomas Erlebach, üniversiteyi birincilikle bitirmiş olmasına rağmen iş bulamamıştır. Takalin fabrikası tarafından Thomas'a grev kırıcılığı işi teklif edilir. Fakat para için inançlarından vazgeçmeyi reddeden Thomas, uzun yıllar iş bulamaz.

## KOLU DÖVMELİ ÂŞIK

### Kişiler

*Alman Genç* Vücuduna eski sevgilisi "Petra"nın adını yazdırmıştır.

*Petra* Alman gencin âşık olduğu kadındır.

*Anlatıcı* Ben-öyküsel anlatıcıdır. Anlatının başkarakteridir.

*Mehmet* Duisburgludur. Anlatıcının arkadaşıdır.

## Detaylı Olay Örgüsü

**Anlatıcının Dövmeli Genci Görmesi** Güneşli bir günde Duisburg'daki bir parkta havlularını çimlere serip uzanmış olan iki arkadaş güneşlenmektedir. Duisburglu Mehmet anlatıcıyla biraz yürüyeceğini söyleyerek oradan uzaklaşır. Hemen ardından anlatıcı yanına sarı saçlı ve sarı tüylü bir Alman'ın uzandığını görür. Slip mayo giymiş ve güneşlenmeye başlamış olan Alman'ın vücuduna kazınmış olan "Petra" dövmesi ilgisini çeker. Anlatıcı dövmenin hikâyesini öğrenmek istediği için hem dövmenin sahibine hem de dövmeye uzun uzun bakmaya başlar.

**Dövmeli Âşığın Petra'ya Olan Aşkı** Anlatıcının kendisine baktığını fark etmeyen Alman genç uzunca güneşlenir. Bir süre sonra pozisyon değiştirmek için hareketlenen Alman anlatıcıyı fark eder. Anlatıcının rahatsız edici bakışlarını fark eden Alman genç ona nasıl bakacağını ve nasıl karşılık vereceğini bilemez. En sonunda anlatıcı Alman gence dövmenin öyküsünü sorar. Başlangıçta Alman

dövmenin öyküsünü anlatmak istemese de anlatıcının ısrarı üzerine anlatmaya başlar. Eski sevgilisi Petra'nın adını vücuduna dövdürmüş olan Alman, ondan ayrıldıktan sonra dövmeyi sildirmemiştir. Zira dövme sildirme ameliyatı oldukça meşakkatli bir süreçtir. Petra da gencin adını vücuduna yazdırmış olsa da başka biri için onu terk etmiştir. Petra'yı aklından çıkaramayan genç vücudundan adını sildirmenin gereksiz olduğunu söyler.

## Temalar

**Aşk** *Kolu Dövmeli Âşık* adlı öyküde, ben-öyküsel anlatıcının parkta güneşlenirken tanıştığı dövmeli bir Alman gencin yaşadığı aşk macerası anlatılır. Yakın geçmişte çok sevip birlikte olduğu bir kadının adını vücuduna dövdürmüş olan Alman genç, sevgilisinden ayrıldıktan sonra dövmeyi sildirmemiştir. Zira Petra'yı hâlâ unutamamıştır. Dolayısıyla adını vücudundan sildirmesi anlamsızdır. Petra'ya başka bir adam için Alman genci terk etmiştir.

## NİSAN BİR

### Kişiler

<i>Martina Felder</i>	Rudi ve Elke çiftinin kızıdır. Anlatıcının başkarakteridir.
<i>Rudi Felder</i>	Martina'nın babasıdır.
<i>Elke Felder</i>	Martina'nın annesidir.
<i>Salih Tuna</i>	Felderlerin Türk komşusudur. Evlidir ve çocukları vardır.

### Detaylı Olay Örgüsü

**Felderlerle Tunalar Arasındaki İlişki** II. Dünya Savaşı'ndan önce Rheinhausen, Almanya'nın en güzel şehirlerinden bir tanesi olarak kabul edilir. Fakat savaşın ardından Rheinhausen Duisburg'a bağlanır. Kısa sürede sanayi kenti haline gelen yere dış ülkelerden işçi göçleri olur. Tuna ailesi de Almanya'ya göç etmiş Türk ailelerden biridir. Felder ailesiyle Tuna ailesi komşudur. 1 Nisan sabahı Martina, babası Rudi ve annesi Elke'ye şaka yapmak ister. Zira onlar tarafından ciddiye alınmamaktan ve küçük bir kız olarak görülmekten şikayetçidir. Ebeveynlerinin isteği üzerine ekmek almaya giden Martina Salih Tuna'yla karşılaşır. Rudi her gün arabasıyla Salih'i işe bırakır. Ondan bunun karşılığında hiçbir şey almaz. Felderler, bir mangal partisine davet ettiği Tuna ailesi için domuz etinin yanında sığır eti de alırlar onları başka bir mangalda pişirirler. Salih de partideki konuklar ve Felder ailesi için rakı getirmiştir. Felder ailesi Tuna ailesinin bütün sorunlarıyla ilgilenir. Onların sorunlarını kendi sorunlarıymış gibi görürler. Türklerin fazla evcimen, tutumlu olduğunu ve çocuk yardımı almak için çok çocuk yaptıklarını düşünen Almanlar da oldukça fazladır.

**Martina'nın Rudi'ye Şaka Yapması** Eve gelen Martina'nın aklına bir şaka gelir. Martina ebeveynlerine Salih'le eşinin evde olmadıklarını ve çocukların evde yalnız kaldıklarını söyler. Bunu duyan Rudi vakit kaybetmeden Tunaların evine gider. Çocukların aç kalacağını düşünür. Martina yapmış olduğu şakadan oldukça memnundur. Bir süre sonra Rudi eve döner. Rudi Martina'ya yapmış olduğu şakadan dolayı çok kızar. Bunun üzerine Martina gözyaşlarına hâkim olamaz. Fakat olan biteni öğrenen Salih Martina'nın gönlünü almak için Felderlerin evine güllerle gider. Salih Martina'yı teselli eder ve onu gülümsetmeyi başarır.

## Temalar

**Dostluk** *Nisan Bir* adlı öyküde, Martina adlı küçük bir kızın babasına yapmış olduğu bir şaka anlatılır. Türkiye'den Almanya'ya işçi olarak göç etmiş olan Tuna ailesi, Felder ailesiyle oldukça iyi geçinmektedir. Özellikle Rudi Tuna ailesiyle hiçbir karşılık beklemeden ilgilenir ve onlara yakınlık gösterir. Martina'nın Tuna ailesinin çocuklarıyla ilgili yaptığı bir şaka Rudi'yle Elke'yi oldukça endişelendirir. Kızlarının şaka yaptığını anlayan çift ona çok kızar. Fakat Salih Tuna Felder ailesinin evine çiçeklerle gelerek Martina'nın gönlünü alır. Yaratıcı şakasından dolayı onu tebrik eder.

# ERTESİ GÜN

## Kişiler

*Helmut* Anlatının başkarakteri Wernern köyündeki bir SA milisidir.

Anlatıda yer alan diğer Alman köylülerin isimleri şunlardır: Karl Schwarz, Kunduracı Johannes'in dul kızı, Hannelore, Lisbeth, Iris, Martina, Maria vd.

## Detaylı Olay Örgüsü

**Helmut'un Wernern'e Hükmetmesi** Almanların Polonya'yı işgal etmesinin ve savaşın başlamasının ardından beş yıl geçmiştir. Almanlar radyolarında Alman Altıncı Ordusu'nun Stalingrad'da zafer kazandığına yönelik haberler yapılır ve propagandaların sayısı arttığı gibi söylemler şiddetlenir. Düztaban olduğu için savaşa alınmamış bir tren makinisti olan Helmut, Wernern köyünde SA milislerindedir. Asker kaçaklarını orduya ihbar etmektedir. Eşi kısır olduğu için köydeki bütün kadınlarla yatmış ve neredeyse her birinden çocuğu olmuştur. İlk yıllarda işbirlikçi kadınlar onun istediği her şeyi yapmışsalar da cephelerden gelen haberlerden dolayı artık savaşın kazanılmayacağından emin olmuşlardır. Fakat radyodaki haberler savaşın yeni zaferlerle devam ettiğini bildirmektedir. Helmut'u dinleyenlerin ve onun isteklerine boyun eğenlerin sayısı gün geçtikçe azalır.

**Helmut'un Hiçleşmesi** Helmut Schwarz'ın evine gider ve geceyi orada geçirmeye karar verir. Helmut uyuduktan sonra bir grup Almanın köye girdiği görülür. Başka bir köyden kaçmış olan kadınlar Wernern'e varmışlardır. Sevdiklerini kaybettiği için evinde birçok boş yatak olan Schwarz onları evinde ağırlar. Savaş sırasında yaşanan acılardan bahsederlerken Sovyet askerlerinin köye girdiği görülür. Savaş bitmiştir. Sovyetler kısa zaman içinde Berlin'i ele geçirir. Sovyet askerlerinin köye girdiği gece köyden kaçmış olan Helmut, yakalanıp geri getirilir. Kahverengi olan ceketini siyaha boyamış ve gamalı haç simgesini sökmüştür. Köylüler Helmut'a zarar vermez fakat onunla bir daha hiç iletişim kurmazlar. Helmut yalnızlık ve utanç dolu bir hayat yaşar.

## Temalar

**Savaş** *Ertesi Gün* adlı öyküde, Nazilerin her alanda hâkim güç olduğu bir dönemde Helmut'un Wernern köylülerine nasıl işkence ettiği ve Sovyet askerleri tarafından özgürleştirilen köyden nasıl kaçıp gittiği anlatılır. Faşistler tarafından başlatılmış olan savaşta güçlü tarafın hizmetinde olanlar bütün sapkın arzularını gerçekleştirmişlerdir. Fakat güç dengelerinin değişmesiyle birlikte işkenceciler yalnızlık ve utançla kuşatılmış bir hayat yaşamak zorunda kalmışlardır. Bunun yanında savaş sırasında masum insanların yaşadıkları haksızlıklar ve zulüm üzerinde de durulur.

# DUISBURGLU KARMEN

## Detaylı Olay Örgüsü

**Karmen'le Flip'in Birbirine Olan Sevgisi** Duisburg'da yaşayan Karmen'in annesi yapı firmasında yazıcıdır. Babası annesinden ayrılmış ve başka bir kadınla evlenmiştir. Başka bir kadından çocuğu olan baba, Karmen'i bir daha hiç aramamıştır. Annesi Maria devamlı olarak evli erkeklerle beraber olur. Mülheim yolundaki hayvanat bahçesine fırsat buldukça gidip oradaki hayvanları izleyen Karmen, Flip'e karşı özel ilgi gösterir. Oldukça zeki ve sevecen bir yunus olan Flip Karmen'in kalbini çalmayı başarmıştır. Karmen Flip'e gönülden bağlanmış ve onunla sürekli kendi içinden konuşmaktadır. Flip'e karşı özel ilgi gösterir. Zira hasta olmasına rağmen Flip Karmen için hayranlık uyandırıcı numaralar yapar. Karmen de buna karşılık bir radyo düğmesini havuza atarak Flip'e olan sevgisini gösterir.

**Ölen Flip'e Yas Tutulması** Karmen eve düşünceli ve üzgün bir halde döner. Annesi Maria eve, evli bir erkek olan Paul'la döner. Paul evli olmasına rağmen Maria'yla birlikte. Karmen Maria'ya Flip'in durumunu anlatır. Onun hasta olduğunu söyler. Paul Karmen'e, yarın sabah Flip'i görmeye gidebileceklerini söyler. Paul'la Karmen hayvanat bahçesine gidip Flip'i görmek isterler. Fakat hasta olan Flip muayene ve tedavi edilmesi için başka bir havuza alınmıştır. Eve döndükten sonra Karmen

Maria'ya Flip'e karşı özel bir ilgisinin olduğunu söyler. Maria Karmen'e bunun gayet normal bir durum olduğunu ve büyüdüğünde başkalarını da seveceğini söyler. Ertesi gün Flip'in ölüm haberi alınır. Ölüm nedenini öğrenmek amacıyla karnı açıldığında midesinde kapak, düğme ve çubuk gibi nesnelere bulunur. Karmen Flip'in başka çocukları da sevdiğini ve onlara ilgi gösterdiğini anlar. Karmen Flip için yas tutar.

## Temalar

*Sevgi* *Duisburglu Karmen* adlı öyküde Baykurt, Karmen adındaki küçük bir kızın hayvanat bahçesinde tutulan Flip adlı bir yunusa karşı beslediği masumane sevgiyi işler. Düzenli olarak Flip'i ziyaret eden Karmen, Flip'in yaptığı gösterinin ardından havuza renkli nesnelere atar. Flip de çocukları mutlu etmek için bu nesnelere yutar. Fakat yutmuş olduğu bu nesnelere Flip'in ölümüne neden olur. Zira başka çocuklar da aynı şekilde Flip'e renkli nesnelere atmışlardır. Flip'in başka çocukları da sevdiğini öğrenen Karmen onun için yas tutar.

## Kişiler

**Karmen** (Sosyal/Duygusal) Duisburg doğumlu küçük bir kız olan Karmen, başka bir kadınla evlenen babası tarafından terk edildiği için annesiyle birlikte yaşamaktadır. Karmen'in annesiyle sürekli olarak evli erkeklerle birlikte yaşamaktadır. Muhtaç olduğu sevgiyi ve ilgiyi Flip'le karşılayan Karmen, istemeden de olsa onun ölümüne sebep olur. Flip'in karnından başka nesnelere de çıktığını öğrenen Karmen, onun başka çocuklara da ilgi gösterdiğini anlar. Flip'i az da olsa kıskanmış olan Karmen, onun için yas tutar.

*Önyargılı* Babası tarafından terk edilmiş olduğu için hiçbir erkeği sevmemeye ve evlenmemeye söz verir: "Karmen, "ben hiiiç sevmeyeceğim!" diye kendi kendine söz verdi. "Çünkü seversem çocuğum olur. Babası bırakır gider..." Ayırında olmadan yavaşlattı adımlarını. Sokağın sağındaki kaldırımdan gidiyordu. Ellerinde çantaları, işten dönen kadınlara çarpmamak için cambaz gibi bir sağa, bir sola geçiyordu" (Baykurt 2019, 47).

*Cömert* "Ah ben çabuk büyüsem! Burada biletiçi olsam! Çocukların çoğunu öylecene sokarım! Para mara almam! Dondurma alırlar harçlıklarıyla! Bonbon alırlar! Nasıl olsa yırtılıp atılan biletlere para almak gerekir mi?" (Baykurt 2019, 48).

*Duyarlı* "Biliyorum oradan çıkarmazlar seni! Ben de oraya gelemem! Sen yaşayamazsın çıksan! Ben yaşayamam gelsem! Biliyorum, seninle benim sevgimiz olmazların en büyüğü! Ama elimde mi? Seviyorum..." (Baykurt 2019, 53).

*Üzgün* "Aklının erdiği kadar arkadaşça konuşmak istiyordu kızıyla. Çok sorun vardı yaşamında. Bir de anlayışsızlıklarından çekmek, çektirmek istemiyordu. Tâ baştan açık konuşmayı, bütün ilişkilerinden bilgi vermeyi seçmişti. Gene öyle davrandı" (Baykurt 2019, 55).

*Sevecen* "Benim bir yunus balığını sevmemi sapıklık bulmuyorsun değil mi? "Elbet bulmuyorum yavrum! Şimdi onu seversin, sonra değişirsin..." "hayır, ben değişmeyeceğim!" Güldü Maria: "Değişmesem ben değişmezdim..." (Baykurt 2019, 58).

**Maria** Karmen'in annesidir. Yapı firmasında yazıcıdır.

**Paul** Karmen'in evli sevgilisidir.

**Flip** Karmen'in âşık olduğu yunustur.

## DOKUZ TAŞ

### Kişiler

*Nargüzel* Anlatının kadın başkarakteridir. Balık fabrikasında çalışmaktadır.

*Freidhelm* Balık fabrikasında çalışan Alman bir işçidir.

*Walter* Balık fabrikasında çalışan Alman bir işçidir.

Nargüzel'in Türk iş arkadaşlarının isimleri şunlardır: Habibe, Fatmagül, Mehmet, Feyzi, Salih, Nafize vd.

## Detaylı Olay Örgüsü

**Nargüzel'in Türk ve Alman İş Arkadaşlarını Evine Davet Etmesi** Duisburg'un 100 km. dışında bulunan bir balık fabrikasında çalışan Nargüzel, ilk zamanlar fabrikadaki kokudan dolayı burnunu tıkayarak çalışmak zorunda kalmış ve sürekli kusmak zorunda kalmış olsa da zamanla kokuya ve işine alışmıştır. Fabrikada çalışan Türklerin yanında Yugoslavların ve Almanların sayısı da az değildir. Fakat Almanlar genelde yönetici ya da usta olarak çalışmaktadırlar. İş yükü çoğunlukla yabancıların omuzlarına binmektedir. Nargüzel Türk arkadaşlarını evine davet eder. Zira yıllarca *heimde* yaşadıkten sonra tren gürültüsü nedeniyle Almanlar tarafından terk edilmiş bir mahalleye yerleşmiştir. Erkek ve kadın Türk işçiler Nargüzel'in davetini kabul ederler. Başlarda civata fabrikasında çalışan Freidhelm ve Walter Türklere oldukça soğuk davranmışsalar da Nargüzel'in davetini kabul ederler. Zira Türklerin yeterince temizlik yapmadıklarını düşünür ve tavırlarıyla tutumlarından hoşlanmazlar.

**Türklerin Almanları Dokuz Taş Oyununda Yenmeleri** Nargüzel'in evine bir dokuz taş oyun seti getiren Freidhelm Türklere oyunu anlatır. Türkler de oyunu ilk defa görüyormuş ve öğreniyormuş gibi davranırlar. Freidhelm'le Walter oyun oynadıkları her Türk'e yenilirler. Bunun üzerine ikili Türklerin çok zeki olduklarına kanaat getirir. Oradan şaşkınlıkla ayrılırlar. Halbuki Türkler oyunu bilmektedirler. Alman konukların bunu anlamamış olmasını şaşkınlıkla karşılarlar. Bazen onların bilim, teknoloji ve sanatta bu kadar ilerlemiş olmalarına inanamazlar.

## Temalar

*Kurnazlık* *Dokuz Taş* adlı öyküde Baykurt, bir balık fabrikasında çalışan Türk işçilerin Alman meslektaşlarını nasıl oyuna getirdiklerini anlatır. *Heimden* ayrılarak yeni bir eve taşınan Nargüzel iş arkadaşlarını eve davet eder. Almanlar Türklerin bilmediğini düşündükleri dokuz taş oyunu oynamak isterler. Almanlar Türklere dokuz taş oyununu öğretirler. Fakat Türkler Almanları her oyunda yenerler. Almanlar Türklerin zekasına hayran olurlar. Fakat Türkler dokuz taş oynamayı daha önce öğrenmişlerdir.

## KUYRUK

### Kişiler

*Salih* Almanya'da Heidelberg Devlet Demiryolları'nda çalışır. Narin'le evlidir.

*Narin* Salih'in eşidir. Memleketinde alıştığı gibi Almanya'da da temiz su içmek ister.

*Alexandros* Çeşmedeki su kuyruğunda bulunan Yunandır.

*Maria* Alexandros'un eşidir.

*Murat* Su kuyruğundaki bir Türktür.

*Meryem* Murat'ın eşidir. Su kuyruğundadır.

## Detaylı Olay Örgüsü

**Salih'in Temiz Su Kaynağı Bulması** Son yirmi yıldır Heidelberg Devlet Demiryolları'nda tren temizleyen Salih işinden oldukça memnundur. On yedi yıl bekar hayatı yaşadıkten sonra memleketinde evlendiği eşini Almanya'ya getirir. Narin Salih'in istediğini yiyip içmesine izin verir. Fakat kendisinin temiz suya çok önem verdiğini söyler. Narin için temiz dağ suyu arayan Salih, Wilhelmsfemd'deki Gemeier Çeşmesi'ni bulur. Bulduğu en temiz ve en serin suyu plastik bidonlara doldurup arabasına yükleyip evine götürür.



**Salih'in Suyu Tekelleştirilmesi** Fakat Salih çeşmenin temiz suyundan faydalanan tek kişi olmadığını fark eder. Yunanlar ve diğer yabancılar da çeşmeden su doldurup bölgede yetişen mantarları toplamaktadırlar. Çeşmeye her gelişinde uzun bir kuyrukla karşılaşan Salih günlerden bir gün bir Yunanla tartışır. Fakat Yunanın yanlış anlaşıldığını söylemesi üzerine olay daha fazla büyümeden kapanır. Fakat Meryem'le Maria sıra tartışması yüzünden birbirlerine girerler. Meryem'in kavga ettiğini duyan Murat, onu herkesin içinde döver. Salih iki aileyi barıştırır. Alman sağlık polisi, zehirli mantar toplayan yabancıların topladıkları mantarlara el koyar. Bir gece çeşmeye gelen Salih, çeşmenin üstüne "su içilmez" yazan bir levha asar. Bidonlarını doldurup mantar topladıktan sonra evine döner. Bu sayede çeşmedeki kuyruklar sona erer. Bir gün Salih Narin'i çeşmeye götürür ve ona temiz suyun kaynağını gösterir.

## Temalar

**Kurnazlık** Almanya'ya işçi olarak göç eden Salih, son yirmi yıldır Heidelberg Devlet Demiryolları'nda çalışmaktadır. On yedi yıl bekâr olarak yaşadıkdan sonra eşi Narin'i Almanya'ya getirtmiştir. Ülkesindeki gibi Almanya'da da temiz su içmek isteyen Narin, Salih'ten temiz su bulmasını ister. Uzun arayışların ardından Salih, Wilhelmsfemd'deki Gemeier Çeşmesi'ni bulur. Fakat çeşmenin temiz suyundan faydalanan insan sayısı oldukça fazladır. Bunun üzerine Salih bir gece, çeşmenin üzerine "su içilmez" yazan bir levha asar. Bu aldatmaca sayesinde çeşmeden faydalanan tek kişi olur ve adeta çeşmeyi tekelleştirip mülkü haline getirir.

## BAYRAM İZİNİ

### Kişiler

**İbrahim** Zonguldak'tan Almanya'ya göç etmiş olan karakter maden işçisidir. Solcudur.

**Bekir** Yerleköy'den Almanya'ya göç etmiş karakter maden işçisidir. Dindardır.

**Cevat** Madende çalışan Türk çevirmendir.

**Heinz Schram** Madenin yöneticilerinden biridir.

### Detaylı Olay Örgüsü

**Bayram İzni Alabilme Mücadelesi** Yıllarca maden kuyularında çalışmış olmasına rağmen Yerleköylü Bekir, her kuyuya inişinde hâlâ çok tedirgin olmaktadır. Türkiye'deyken de inançlı bir karakter olan Bekir, Almanya'ya geldikten sonra iyice dindarlaşmıştır. Almanya'ya geldikten sonra sigara ve alkol içmediği gibi kadınlarla da para karşılığında yatmamış ve domuz eti yememiştir. Alman hükümeti ve ulusu yabancıların inançlarına saygı gösterse de onların kültürlerini, inançlarını ve bunların doğrultusunda ortaya çıkan istekleri pek önemsemez. Mescitler uygun olmayan yerlere yapılır ve cuma günleri namaza gidilmesi için izin verilmez.

**İşçilere Ücretsiz İzin Hakkı Verilmesi** Kurban Bayramının yaklaşmasıyla birlikte yeniden izin alamayacaklarını anlayan Türk işçilerden Zonguldaklı İbrahim grev yapmayı teklif eder. Çevirmen Cevat aracılığıyla Herr Heinz Schram'a talepler iletilir. Herr Schram kurulu toplayıp toplantı yapılacağını Türk işçilere bildirir. Yapılan toplantının ardından Çevirmen Cevat kararı okur. Alınan karara göre işçiler ücretsiz izin yapabileceklerdir. Zira Türklere ücretli izin verilmesi halinde diğer uluslardan olan işçilere de aynı hakkın tanınması gerekecektir. İzin almak isteyen Türklerin adlarını listeye yazmaları istenir. Listede on altı kişinin adı vardır. Fakat İbrahim'le Bekir'in isimleri listede yoktur. İkili bayram tatili yapmak yerine para kazanmayı tercih eder. Zira Almanya'ya bunun için gelmişlerdir.

## Temalar

**Samimiyetsizlik** *Bayram İzni* adlı öyküde Baykurt, Almanya'daki bir maden ocağında işçi olarak çalışan iki Türk karakterin ücretli bayram izni alabilmek için harekete geçtikleri görülür. Türk işçilerin talebi üzerine yönetim toplanıp bir karar alır. Alınan karara göre işçilere ücretsiz izin verilir. Zira Türklere imtiyaz tanınması halinde diğer uluslardan olan işçilere de aynı hakları vermeleri

gerekecektir. Bayram iznine on altı kişi çıkar. Fakat izni talep eden asıl kişiler bunların arasında yoktur. Onlar tatil yapmak yerine para kazanmayı tercih ederler.

## KAYNAKÇI MEHMET USTA

### Kişiler

<i>Mehmet Usta</i>	Rizeli bir yapı ustası olan başkarakter, Almanya'da kaynakçılık yapar.
<i>Rukiye</i>	Mehmet Usta'nın eşidir.
<i>Marko</i>	Birahane işletmecisidir.
<i>Aydemir</i>	Makine Fakültesi öğrencisidir.
<i>Freidrich</i>	Alman Okul Müfettişidir.
<i>Gudrun</i>	Freidrich'in kızıdır.

### Detaylı Olay Örgüsü

**Mehmet Usta'nın Araba Satın Alması** Rize'de yaşayan Mehmet Usta yapı ustalığı yaparak ailesinin geçimini sağlamaktadır. Eşi Rukiye oldukça evcimen ve tutumlu bir kadındır. Fakat Mehmet Usta Rukiye kadar tutumlu değildir. Almanya'ya gitmeye karar veren Mehmet Usta'ya yapı ustalığı işi teklif edilir. Fakat gerekli belgeleri ve sertifikaları olmayan Mehmet Usta işi alamaz. Dostlarının aracılığıyla parayla gerekli belgeyi satın alır. Fakat yapı ustalığından umduğu geliri sağlayamayan Mehmet usta kaynakçılığa yönelir. Zira dostları ona yapı ustalığı yerine kaynakçılık belgesi aldirmışlardır. En büyük hayali bir araba satın almak olan Mehmet Usta, Alman Okulu Müfettişi Freidrich'in kızı Gudrun'un arabasını pazarlık yaparak 300 marka satın alır. Oldukça fazla yol yapmış olmasına rağmen iyi durumda olan bir arabayı çok uygun bir fiyata almanın mutluluğunu yaşar.

**Mehmet Usta'nın Arabasını Başkalarına Ödünç Vermesi** Rur Havzası'nın kenarlarında aracıyla gezen Mehmet Usta, her zaman uğradığı barın önüne park eder. Bir Almanın köpeği onun arabasının tekerine işemeye başlar. Bunu gören Mehmet Usta Almanı sert bir dille uyandır. Birahaneye döndüğünde Almanın gözünü korkutmuş olmaktan gurur duyan Mehmet Usta, kısa süre sonra yapmış olduğu şeyden utanır. Aracının anahtarını birahaneye bırakan Mehmet Usta, benzin deposunun doldurulması şartıyla isteyen herkesin aracı kullanabileceğini söyler. Zira petrol şirketleri kamulaştırılmadığı için fiyatlar oldukça yükselmiştir. Çevredekiler Mehmet Usta'nın sarhoş olduğu için bu şekilde konuştuğunu düşünmüşseler de günler sonra da aracın anahtarının birahane olduğunu görürler.

### Temalar

**Dayanışma** "Duisburg Treni" adlı hikâye kitabında yer alan *Kaynakçı Mehmet Usta* adlı hikâyenin başkahramanı Mehmet Ustadır. Kaynakçı Mehmet Usta'nın tek arzusu bir araba sahibi olmaktır. Mehmet Usta aslen Rizelidir. Almanya'ya mecburen göç etmiş bir Türk işçisidir. Bin bir güçlükle ehliyet ve araba alır. Arabanın anahtarını Marko'nun birahanesine koyar, lazım olan benzin koymak şartıyla arabayı kullanabilir diye de ilan eder" (Yanardağ 2005, 204).

## DAMIZLIK

### Kişiler

<i>Mevlüt</i>	Dindar bir hocadır.
<i>Durmuş</i>	Anlatının başkarakteri Kara Mahmut'un hızarıcısıdır ve şoförlüğünü yapar.
<i>Kara Mahmut</i>	Durmuş'un işverenidir.

*Emine* Durmuş'un eşidir.

## Detaylı Olay Örgüsü

**Durmuş'un Almanya'ya Gitmekten Vazgeçmesi** Aren'de yaşayan Durmuş, birkaç arkadaşıyla birlikte Almanya'ya gitmeye karar verir. Zira Türkiye'deki yaşam ve çalışma şartları oldukça kötüdür. Milletvekillerinden biri Almanya'ya gitmek isteyen köylülere destekler ve en az 300 gönüllü ister. Sarı Salim Almanya'ya gideceklerin arasına ilk kaydolun kişi olur. Kara Mahmut, kendi harımında çalıştırdığı Durmuş'u yanına çağırır. Kara Mahmut Durmuş'a Almanya'ya gitmekten vazgeçmesini söyler. Yeni bir Ford araç alacağını, kendisine bir şoför gerektiğini, Durmuş'a maaşını arttıracığını ve onu evlendireceğini söyler. Kara Mahmut verdiği sözleri tutar. Durmuş Emine'yle evlenir ve yedinci çocuğu doğmak üzeredir. Fakat yirmi yıl Kara Mahmut'un yanında çalışmış olan Durmuş, bütün borçlarını ödemiş ancak kendisi için hiçbir şeye sahip olamamıştır. Hacca gitmiş olan Kara Mahmut'sa servetine servet katmıştır.

**Durmuş'un Almanya'ya Gitmemiş Olmaktan Pişmanlık Duyması** Almanya'ya gitmiş olan köylülerin hepsi varlıklı insanlar haline gelmişlerdir. Durmuş'un Almanya'ya giden dostları; Denizli, Burdur, İzmir, Antalya gibi yerlerden araziler satın alıp işletmeler açıp tatillerini buralarda yapmaktadırlar. Her biri köylülerce büyük saygı görür. Durmuş, kendisini Almanya'ya gitmekten vazgeçiren Mevlüt Hoca'yla görüşür. Mevlüt Hoca Durmuş'a Hristiyanlarla Müslümanların düşman olduklarını, Almanların güçlü Türkleri damızlık olarak kullandıklarını ve Müslümanları Hristiyanlaştırmaya çalıştıklarını söyler. Başlarda bu yalanlara inanmış olan Durmuş, daha sonra kandırılmış olduğunu anlamışsa da bu yalanlara inanmaya devam ederek kendini avutur.

## Temalar

**Pişmanlık** **Damızlık** başlığını taşıyan öyküde Baykurt, Almanya'ya işçi alımlarının başladığı bir dönemde Almanya'ya gitmek isteyen Durmuş adlı bir köylünün patronu tarafından kandırılarak nasıl köyünde tutulduğunu anlatır. Kara Mahmut Durmuş'u çeşitli vaatlerle kandırır. Vermiş olduğu sözleri tutar fakat Durmuş'a verdiği her şeyin ücretini yıllar içinde geri alır. Almanya'ya giden köylüler oldukça varlıklı insanlar olarak geri dönerler. Durmuş geçmişte almış olduğu karardan pişmanlık duyar.

## NUR TOPU

### Kişiler

*Alime* Anlatının kadın başkarakteri doğum yapmasına az kalmış bir köylüdür.

*Hüseyin* Köyün bekçisidir.

*Kör Ebe* Alime'yi doğurtan gebe kadındır.

*Salim* Alime'nin Almanya'daki eşidir.

## Detaylı Olay Örgüsü

**Alime'nin Gebe Olması** Almanya'ya işçi olarak göç etmiş olan Sakar Salim'in eşi Alime gebedir. Gebeliğinin sonlarına gelmiş olan Alime oldukça endişelidir. Bir yandan tarlada çalışan Alime diğer yandan gebelik sancıları çekmektedir. Sakar Salim'in dönmesine daha uzun zaman vardır. Köyün bekçisi olan Hüseyin, kendi eşinden yüz bulamadığı için sürekli olarak Alime'yi taciz eder. Fakat Alime'den de hiç yüz bulamayan Hüseyin onunla konuşmayı keser.

**Doğumun Başlaması** Bir gün tarlada çalıştığı sırada doğum sancısı tutan Alime çığlık atmaya başlar. Fakat çevrede onu duyabilecek kimse yoktur. Rastlantı eseri oradan geçen Hüseyin Alime'nin çığlıklarını duyar. Alime'nin doğum yapmak üzere olduğunu anlayan Hüseyin, onu ebeye nasıl götüreceğini düşünür. En sonunda herhangi bir çözüm bulamaması üzerine Hüseyin Alime'yi kucağında taşıyarak gebeye götürür. Erkeklerin doğum yapan kadının yanında durması geleneklere aykırı olsa da Hüseyin Alime'nin yanında durur. Alime'nin kız çocuğu dünyaya getirdiği müjdesi verilir. Hüseyin görevini yapmış olmanın rahatlığını yaşar. Alime Hüseyin'e yardımından dolayı şükran duyar.

## Temalar

*Cinsiyet* *Nur Topu* adlı öyküde Baykurt, Anadolu'nun kırsal bölgelerinde toprağa bağlı olarak yaşayan köylü kadınların yaşadıkları zorluklara değinir. Alime'nin eşi Salim, daha fazla gelir elde etmek ve birikim yapmak amacıyla Almanya'ya işçi olarak gitmiştir. Yaşadığı köyde tek başına kalmış olan Alime gebedir. Tarlada çalıştığı bir gün etrafta kimse yokken doğum sancıları tutan Alime, Bekçi Hüseyin'in şans eseri orada olmasıyla ebeye götürülür. Bu sayede kız bebeği sorunsuz bir şekilde dünyaya gelir.

## YUH YUH!

### Kişiler

*Emine* Anlatının kadın başkarakteri Oberaden'deki balık fabrikasında işçidir.

*Yükçü* Yeşilköy Havaalanı'nda çalışan görevlidir.

*Tufan* Emine'nin akrabası olan bir öğretmendir.

### Detaylı Olay Örgüsü

**Emine'nin Türkiye'ye Gelmesi** Bergkamen'de yaşayan Emine, Oberaden'deki bir balık fabrikasında çalışmaktadır. Tatil amacıyla köyüne gitmeden önce oradaki çocuklara radyo, kaset, fotoğraf makinesi ve amcaoğlu Öğretmen Tufan için yazı makinesi almıştır. İzin almasının ardından yolculuk için uçağı tercih eden Emine'nin uçağı havalanır. Adana'ya gitmeden önce Yeşilköy Havaalanı'nda gümrükten geçmek zorundadır. Bir zamanlar devasa ve büyüleyici bir yermiş gibi görünen Yeşilköy Havaalanı, Almanya'dakileri gördükten sonra Anadolu'nun köylerinden biri gibi görünür gözüne.

**Gümrükte Kendisinden Rüşvet İstenmesi** Ülkeye giriş işlemleri tamamlandıktan sonra gümrüğe gelinir. Döner banttaki yükçüler, gümrükten geçilmeyecek eşyaların geçmesini sağlamak için yolculardan rüşvet alırlar. Yükçülerden biri Emine'nin yanına gelir ve gümrükten yüksek ücretlerle geçecek olan eşyalar için başlangıçta 500 mark ister ve 300 marka kadar ücreti düşürür. Başlangıçta istenen rüşveti verip vermeme konusunda tereddüt eden Emine, soygunculara rüşvet vermektense devlete gümrük vergisi ödemeye karar verir. Devlete kazandıracağı paranın faydalı işlerde kullanılacağını ümit eder. Gümrükten geçerken teypten "Yuh Yuh" adlı şarkıyı çalar.

## Temalar

*Yozlaşma* *Yuh Yuh!* başlığını taşıyan öyküde Baykurt, Almanya'daki bir balık fabrikasında çalışan Emine'nin tatil amacıyla ülkesine döndüğünde devlet yetkilileri tarafından karşılaştığı zorluklara değinir. Türkiye'deki akrabaları için Almanya'dan bazı armağanlar getirmiş olan Emine'den döner bantta çalışan bir görevli, hediyelerin ülkeye alınmasını kolaylaştırmak için rüşvet ister. Rüşvet ağına her kademedememur dahil olmuştur. Yolsuzluk memurlar arasında normalleşmiştir.

## TAKAS

### Kişiler

*Werner Gosbrink* Anlatının başkarakteri varlıklı olmasına rağmen mutsuzdur.

*Beate Gosbrink* Werner'in eşidir. Çok ciddi ve öfkeli bir karaktere sahiptir.

*Günter* Beate'nin küçük kardeşidir. Werner'in muhasebe işleriyle ilgilenir.

*Mustafa Kahraman* Merzifonludur. İşçidir. Gosbrinklerin apartman dairesinde kiracıdır.

*Azime Kahraman* Mustafa'nın eşidir. Oldukça neşeli bir karakterdir.

Kahraman çiftinin çocuklarının isimleri şunlardır: Çetin, Ali, Mahir, Halise.

## Detaylı Olay Örgüsü

**Mutsuz Gosbrinkler – Mutlu Kahramanlar** Güney Almanya'da bulunan bir dağ köyündeki sessiz bir otelde bir süredir konaklayan Werner Gosbrink uykusuzluk sorununa çözüm aramaktadır. Sand Sokağı'ndaki bir apartmanın sahibi olan Werner Gosbrink'in muhasebe işleriyle eşinin küçük kardeşi Günter ilgilenmektedir. Evine geri dönen Gosbrink ailesi, kiracıları olan Kahraman ailesinin neşesine ve gürültüsüne hayret etmektedir. Almanlar Türklere kolay kolay daire kiralamamaktadırlar. Fakat Werner Gosbrink Kahraman ailesinden bütün olumsuzluklara rağmen memnundur. Kahramanların evinden sürekli konuşma, gülüşme ve kahkaha sesleri yükselmektedir. Anın tadını çıkarmakta ve her durumu kendi lehlerine çevirmekte ustadırlar. Beate Kahramanları birkaç defa polise şikâyet etmişse de polisler Kahraman ailesini oldukça sempatik bulur ve haklarında herhangi bir işlem yapmazlar. Birahaneden eve döndüğü bir akşam Werner Gosbrink Kahramanların kapısını çalmaya karar verir.

**Werner'in, Aileleri ve Eşleri Takas Etmek İstemesi** Kahramanların evinin kapısını çalan Werner Gosbrink onlara konuk olur. Kahramanlar Beate'nin başına kötü bir şey geldiğini sansalar da endişelenecek bir durum yoktur. Evdeki eşyaların ucuzluğunu ve basitliğini gören Werner Gosbrink Kahramanların mutluluğuna bir kez daha hayret eder ve onlara bunun sırrını sorar. Mustafa Werner'e hiçbir şeyi dert etmediklerini, mazeretler üretmediklerini ve Azime'nin neşeli bir kadın olduğunu söyler. Werner Gosbrink Mustafa'ya hayatlarını ve eşlerini takas etmeyi teklif eder. Kahraman çifti bu teklifi kahkahalarla karşılar. Fakat Werner'in teklifinde ciddi olduğunu anlamaları üzerine sorunun Beate'nin aşırı ciddi olmasından kaynaklandığını söylerler.

## Temalar

**Evlilik** *Takas* adlı öyküde Baykurt, oldukça varlıklı ve sağlıklı bir erkek olan Werner Gosbrink'in evli olduğu eşinin aşırı ciddi ve somurtkan mizacı nedeniyle yaşadığı mutluluk anlatılır. Evliliğinden mutlu olmayan Werner geceleri uyumakta zorlanır. Bundan dolayı kendini içkiye verir. Alt katlarında kiracıları olan Kahraman ailesiyse oldukça mutludur. Bir gün Kahraman ailesini ziyaret eden Werner, aileleri ve eşleri takas etmeyi teklif eder. Kahraman çifti onun bu teklifini anlayışla karşılar. Zira onlar da Werner'in eşi Beate'nin çekilmez bir kadın olduğunu düşünmektedirler.

## GİRİLMEZ

### Kişiler

*Cemal* Araba fabrikasında çalışan ve *heimde* kalan Türk işçidir.

*İlyadis* Araba fabrikasında çalışan ve *heimde* kalan Yunan işçidir.

## Detaylı Olay Örgüsü

**Trafik Gürültüsünün İşçileri Uyumaması** Bochum'daki Opel işçileri kaldıkları *heim*lerde gece saat iki olmasına rağmen uyuyamamışlardır. *Heimin* yanındaki yoldan geçen araçların gürültüsü işçileri uyutmamaktadır. Başlangıçta oldukça küçük olan *heim* odalarında altı kişi kalınırken, zaman içinde yapılan yeni *heim*lerle bir odada kalan işçi sayısı ikiye düşmüştür. Cemal'le İlyadis, geceleri uyutmayan trafik sesini başka fabrikalarda çalışan işçi dostları sayesinde temin ettikleri malzemelerle yolu kapatarak kesmeye karar verirler. Biri Türk diğeri Yunan olan iki arkadaş başkaları tarafından gariipsense de onlar Kıbrıs Sorunu'nda bile birbirlerine küsmemişlerdir. Zira siyasetin günden güne değiştiğini bilirler ve Almanya'da ikisi de aynı sınıfa mensuptur.

**İki İşçinin Yolu Kapatması** Gece yarısı ikili, aldıkları malzemelerle ilk önce yolu kazıyıp daha sonra kazıdıkları yerleri beton sütunlarla doldururlar. Sütunların üzerine yolun kapalı olduğu yazılır. Bu sayede birkaç gece rahatça uyuyabilirler. Fakat yetkililerin yolu yeniden açmalarıyla birlikte uykusuz geceler yeniden başlar.

## Temalar

**Arkadaşlık** “Girilmez adlı hikâyenin başkahramanları Cemal ile İlyadis adında fabrikanın heim denilen yurdunda kalan iki işçidir. Cemal ile İlyadis araba fabrikasında çalışmaktadır. İkisi de bekar olduğu için yatakhane kalmaktadır. Yatakhane yanından geçen ana yolun trafiği çok işlek olduğu için uyuyamazlar. Sokağın başına kimse görmeden girilmez levhası dikerler. Bir süre rahat ederler, işin farkına varılır ve levha sökülür. Uykusuz geceler tekrar başlar” (Yanardağ 2005, 204).

## DEMİR KAFES

### Kişiler

**Kemal Kurban** Anlatının başkarakteri Türkiye’de fişlendiği için kaçak olarak Almanya’da çalışır.

**Günter Wallrof** “En alttakiler” adlı eserin yazarıdır. Gazetecilik ve yazarlık yapar.

**Nurten** Kemal Kurban’ın Türkiye’deyken evlendiği kadındır.

**Hasan** Burdurludur. Kemal Kurban’ın arkadaşıdır.

### Detaylı Olay Örgüsü

**Kemal’in Türkiye’de Ötekileştirilmesi** Veterinerlik Fakültesi’nde öğrenciyken öğrenci eylemlerine katılmış olan Kemal Kurban, 12 Mart Askerî Darbesi’yle tutuklanır ve öğrencilik hakkı elinden alınır. MİT tarafından fişlenmiş olan Kemal Kurban gittiği hiçbir yerde iş bulamaz. Bunun üzerine Kemal Kurban kendisinden on yaş kadar büyük olan Nurten’le imam nikahıyla evlenir. İkisinin imam nikahı kıydırmasının sebebi, hava kuvvetlerinde pilot olan eşini kaybeden Nurten’in şehit aylığı almasıdır. Yalnızca hemşirelik maaşıyla geçinemeyecekleri için resmi nikah yapmazlar. İş bulamayan ve MİT tarafından sürekli sıkıştırılan Kemal Kurban Almanya’ya kaçak olarak gitmeyi başarır. Thyssen’le Hans Vogel’de çalışır. Fakat kaçak işçi olduğu anlaşılan Kemal Kurban Ren kıyısında polis tarafından kovalanıp yakalanır. Kemal Kurban Duisburg Merkez Ceza ve Tutukevi’ne atılır.

**Kemal’in Almanya’da Ötekileştirilmesi** “En alttakiler” adlı eseriyle bütün dünya kamuoyunda sansasyon yaratmış olan Günter Wallrofa mektup yazan Kemal Kurban durumunu ona anlatır. Ülkesinde ve Almanya’da kendisine nasıl zulmedilmiş olduğuna değinir. Ülkesinde devlet ve MİT tarafından baskı altına alınan karakter, Almanya’da yabancı polisi, şirket ve hükümet tarafından baskı altına alınır. Yeşilköy’e geri gönderilmesi istenen Kemal Kurban Günter Wallroftan evlenebileceği birini bulmasını ister. Zira Türkiye’ye geri dönmesi durumunda MİT’e teslim edilecek olan Kemal Kurban’ın maruz kalacağı işkenceyle hayatta kalıp kalmayacağı kesin değildir. Kemal Kurban Günter Wallroftan kendisine bir kadın bulmasını ister ve kadının kaç yaşında olacağını hiç önemli olmadığını söyler.

### Temalar

**Ötekileşme** *Demir Kafes* adlı öyküde Baykurt, öğrencilik yıllarında katılmış olduğu öğrenci eylemleri sırasında yapılan askerî darbe nedeniyle devlet tarafından fişlenmiş olan Kemal Kurban’ın öğrencilik hakkının elinden alınmasını ve iş bulamamasını anlatır. Türkiye’de iş bulamayan Kemal Kurban Almanya’ya kaçak olarak gidip çalışmaya başlar. Fakat polis tarafından yakalanıp hapse atılmasıyla birlikte dönemin ünlü yazarlarından Günter Wallrofa kendi durumunu anlatan bir mektup yazar. Kemal Kurban yazardan kendisini kurtarmasını ister. Türkiye’de düşünceleri nedeniyle ötekileştirilen Kemal Kurban, Almanya’da da bir yabancı olarak ötekileştirilir.

## SARI SAÇLI

### Kişiler

**Güler Özdemir** Anlatının kadın başkarakteri okulu bırakıp erkek berberi olmaya çalışmaktadır.

**Herr Walder** İş Bulma Kurumu’nun bölüm şefidir.

**Murat Özdemir** Güler’in çelik fabrikasında çalışan babasıdır.

Frau Kuper

Kadın kuaförüdür.

Gülerin kardeşlerinin isimleri şunlardır: Cemil, Nuray, Vedat.

## Detaylı Olay Örgüsü

**Güler'in Kuaför Olmak İçin İş Bulma Kurumuna Başvuru Yapması** Çelik işçisi olan Murat Özdemir, yıllarca Duisburg'da çalıştıktan sonra ailesinin baskısı üzerine onları Almanya'ya getirmiştir. İnarcık'ta bulunan aile Hüttenheim'e yerleşir. Protestan anaokulunda ve Alman okullarında eğitim alan Güler büyüyünce doktor olmak ister. Fakat meslek lisesine gönderilmesiyle bu hayali sona erer. 17 yaşına gelen Güler kadın kuaförü olmak ister. Fakat geleceğin erkek berberliğinde olduğunu düşünerek bu alana yönelir. Arbeitsemt'tan randevu alan Güler, Bölüm Şefi Herr Walder'le görüşür. Walder Güler'e işsizlikten ve ekonomik sıkıntıdan dolayı mesleki eğitimlerin azaldığını söyler. Erkek berberi olabilmek içinse sarı saçlı olmak gerekmektedir. Zira ekonomik bunalım nedeniyle yabancı düşmanlığı artmıştır. Nürnberg Federal Çalışma Müdürlüğü'yle görüşeceğini söyleyen Güler oradan ayrılır.

**Güler'in Kuaför Olabilmek İçin Saçlarını Sarıya Boyatması** Kuaför Frau Kuper'e giden Güler saçlarını sarıya boyatmak istediğini söyler. O gün sarı saçlarıyla eve giden Güler mütevedyin annesi ve babası tarafından dövülür. Cemil evlenip evden ayrılmış, Nuray meslek lisesi derslerine çalışmaktadır ve Vedat Kuran kursundan yeni gelmiştir. Soğuk havlularla çürüyen yerlerine pansuman yapan Güler ertesi gün Herr Walder'le yeniden görüşür. Yeterli seviyede Almanca bilen ve saçlarını sarıya boyatmış olan Güler'e eğitim ve iş verilmesi kabul edilir. Erkek ve kadın berberliğini tamamen öğrenene kadar Güler siyah saçlarını bir daha göremeyecektir.

## Temalar

**Ötekileşme** *Sarı Saçlı* başlığını taşıyan öyküde Baykurt, İnarcık köyünden Duisburg'a göç etmiş olan bir ailenin kızlarından biri olan Güler'in, eğitim hayatının ilk yıllarında doktor olmayı hayal etmesini fakat çeşitli engellerden dolayı bu hayaline kavuşamamasını anlatır. Almanya'da gymnasiumlara çok az yabancı öğrenci kabul edilmektedir. Gymnasiuma alınmayacağını ve bundan dolayı doktor olamayacağını anlayan Güler erkek berberi olmak ister. Fakat erkek berberi olabilmesi için saçlarını sarıya boyatmalıdır. Zira ülkedeki ekonomik kriz nedeniyle Almanlar arasında yabancı düşmanlığı artmıştır. Saçlarını sarıya boyayan ve yeterli seviyede Almanca bilen Güler berberlik eğitimi almaya hak kazanır.

## MEKTUPÇU

### Kişiler

*Hüseyin* Almanya'da işçi olan Yozgatlı anlatı kişisi, anlatının başkarakteridir.

*Cemal* Hüseyin'in iş arkadaşlarından biridir.

*Asiye* Cemal'in memlekette bıraktığı eşidir. Eşini çok özlemektedir.

*İbrahim Palaz* Hüseyin'in iş arkadaşı Gemekli'dir. İnkişla'da muhtar olmak ister.

## Detaylı Olay Örgüsü

**Hüseyin'in İşçilerin Mektuplarını Gizlice Okuması** İşçilere memleketlerinden gönderilen postalar çoğu zaman saat 10 gibi Bekâr İşçiler Heim'i'ne gelir. Mektupların koyulduğu posta kutusuna en yakın bulunan kişi Yozgatlı Hüseyin'dir. Zaman zaman kendisine mektup gelmediğinde arkadaşlarının mektuplarını okuyan Hüseyin bu davranışını alışkanlık haline getirmiştir. Arkadaşlarının durumlarını başkalarına asla belli etmez ve bildiklerini onların aleyhinde kullanmaz. Vardiyası olan arkadaşlarının mektuplarını fırsat buldukça okur. Hakkı'nın eşinden gönderilen özlem dolu mektupların yanında Çekerekli Cemal'in eşi Asiye de eşinin yurda dönmesini ister. Eşinin Almanya'da Almanlaştığını, ailesini unuttuğunu ve Alman kadınlarıyla beraber olduğunu düşünen Asiye Cemal'in geri dönmesini ister. Zira asıl sebep, toplamda altı çocuk sahibi olmalarına rağmen Asiye Cemal'e doyamamıştır ve

onu arzulamaktadır. Fakat gözünü para biriktirme hırsı bürümüş olan Cemal Asiye'nin feryatlarına kulak asmaz.

**Hüseyin'in Mektupları Okuyamaz Hale Gelmesi** Asiye'nin durumuna üzülen Hüseyin, İnkışla'da muhtar adayı olmayı planlayan Gemerekli İbrahim Palaz'a durumu anlatır. Hüseyin İbrahim'den Cemal'i memlekete dönmeye ikna etmesini ister. Fakat mektupların Hüseyin tarafından okunduğunu anlayan İbrahim Yönetim Bürosu'na isim vermeden durumu anlatır. Posta kutusu büroya alınır ve mektuplar sahiplerine buradan verilir. Hayatındaki bu değişikliğe ve eksikliğe alışamayan Hüseyin, arkadaşlarının gözlerine bakarak onların durumlarını anlamaya çalışır.

## Temalar

*Takıntı* *Mektupçu* adlı öyküde Baykurt, Almanya'da işçi olan Hüseyin adlı bir karakterin diğer iş arkadaşlarına ait mektupları okumayı takıntı haline getirmiş olması anlatılır. Ailesinden ve sevdiklerinden mektup alamadığı zamanlarda Hüseyin, iş arkadaşlarının mektuplarını gizlice olur. Onların dertleriyle dertlenir. Onların sorunlarına çare bulmak ister. Mektupları okuyamaz duruma geldiğinde arkadaşlarının gözüne bakarak onların durumlarını anlamaya çalışır.

## KARPUZ DOLMASI

### Kişiler

*Mahmut* Anlatının başkarakteridir. Bergamalıdır. Almanya'da çalışmaktadır.

*Abidin* Mahmut'un Almanca bilen arkadaşıdır. Sarızlıdır.

*Andy* Mahmut'un çalıştığı marketin Alman müşterilerden biridir.

*Martha* Mahmut'un alışveriş yaptığı markette kasiyerdir.

*Ludwig Geier* Mahmut'un çalıştığı Hüttenheim'deki dükkanının sahibidir.

### Detaylı Olay Örgüsü

**Mahmut'un Bilmeden Aylarca Köpek Mamasıyla Beslenmesi** Gezgin işçi olarak Almanya'ya gelmiş olan Mahmut, Düsseldorf'taki doktor bir akrabası sayesinde işe girer. Bilye fabrikasında çalışmaya başlayan Mahmut oldukça mutludur. Fakat tatil için memleketine dönüp yirmi gün geç dönmesi üzerine işten atılır. Fakat çalışma ve oturma izni olduğu için Almanya'ya dönebilir. Uzun süre iş arayan ve tanıdıklarından bu konuda herhangi bir yardım göremeyen Mahmut'un morali bozuktur. Devamlı olarak alışveriş yaptığı marketin kasasında çalışan Martha Mahmut'u her gördüğünde gülmektedir. Mahmut Martha'nın kendisinden hoşlandığını sanır. Bir gün Almanca bilen Abidin'le markete gelen Mahmut, onun aracılığıyla Martha'yla iletişime geçer. Martha Mahmut'a sürekli olarak köpek maması aldığı için güler. Aylarca köpek mamasıyla beslenmiş olan Mahmut, evinde iki köpek beslediğini söyleyerek durumu kurtarır. Buna rağmen Martha'yla ilişki yaşayabileceğini düşünse de onun İspanyol bir sevgilisi olduğunu öğrendiğinde pes eder.

**Mahmut'un İntikam Alması** Tanıdıklarının aracılığıyla Mahmut, Hüttenheim'de bulunan bir markette iş bulur. Ağırıklı olarak Türklerin yaşadığı bir muhitte bulunan markete Türkçe bilen bir eleman gerekmiştir. Daha çok Türklerin satın aldığı ürünlerin satıldığı markete Almanlar da gelir. Mahmut Martha'ya olan öfkesini bastırmak için Bayan Andy'e şaka yapmaya karar verir. Daha önce hiç karpuz görmemiş olan Andy'e karpuz dolması tarifi verir. Ertesi gün markete gelen Andy Mahmut'a yemeğin olmadığını ve eşine rezil olduğunu söyler. Mahmut, aylarca köpek maması yemiş olmanın ve Martha'ya duyduğu öfkenin intikamını bu şekilde almış olur.

### Temalar

*İntikam* *Karpuz Dolması* adlı öyküde Baykurt, Almanya'daki bir fabrikada çalıştığı dönemlerde sürekli alışveriş yaptığı marketten bilmeden köpek maması alıp aylarca köpek mamasıyla beslenmiş olan Mahmut'un içine düşmüş olduğu utanç verici durumu ve bunun intikamını alış biçimini anlatır.



Alışveriş yaptığı markette kasiyer olarak çalışan Martha'nın alaycı gülümsemelerinin intikamını almak isteyen Mahmut, çalışmaya başladığı markete gelen bir Alman müşteriye absürt bir yemek tarifi verir. Böylece kendince Almanlardan intikam almış olur.

## FERHAT

### Kişiler

*Ferhat Balcı* Anlatının başkarakteri Burdur'dan Almanya'ya işçi olarak göç eder.

*Bedirhan* Ankara'dan Almanya'ya göç etmiş olan karakter marangozluk yapmaktadır. Evidir.

Anlatıda yer alan diğer anlatı kişilerinin isimleri şunlardır: Manisalı Salih, Zonguldaklı Nail, Kütahyalı Ramazan, Kastamonulu Akif, Bakkal Hasan Efendi, Karağaçlı İbrahim vd.

### Detaylı Olay Örgüsü

**Ferhat'ın Almanya'ya Gitmesi** On yıl boyunca köy kahvesi işletmiş olan Ferhat yirmi sekiz yaşına erişmiştir. Politikacıları hiç sevmese de güçlü olandan yana taraf olmuş ve bu sayede işleri yolunda gitmiştir. Fakat Almanya'ya gidip dönmüş olan yerliler kısa sürelerde arazi, yapı, üretim aracı, mülk sahibi olmuşlardır. Almanya'ya gitmeye karar veren Ferhat üç yıl süren denemenin ardından Bonn'daki bir yapı firmasından iş teklifi alır. İstanbul'a gidip sözleşme imzaladıktan sonra uçak biletini alır ve yolculuk için hazırlık yapar. Almanya'ya gitmeden önce epeyce harcama yapar. Kendisine uçakla gideceği söylenen Ferhat Almanya'ya trenle gönderilir. Onun yerinin önemli makamlarda tanıdıkları olan birine verildiği bellidir.

**Ferhat'ın Almanya'da Dövülmesi** Almanya'ya varmasıyla birlikte yapı firmasında çalışmaya başlayan Ferhat'ın gözü birikim yapmaktan başka hiçbir şey görmez. Çoğunlukla arkadaşlarıyla vakit geçirdiği için Almanca öğrenemez. Zira fabrikada Almanca bilen Türklerin sayısı da oldukça azdır. Almanya'da kalıcı olmaya karar veren Ferhat, yabancı kadınlarla birlikte olmak istese de arkadaşları tarafından Türk olan bir kadına götürülür. Bir süre sonra Ferhat Pot'taki döküm fabrikasında çalışmaya başlar. Arkadaşlarıyla birlikte işe otobüsle gidip gelir. Yolculuk sırasında gördükleri güzel kadınlarla konuşmak isteseler de bunu gerçekleştirecek kadar yeterli seviyede Almanca bilememektedirler. Bundan dolayı onlarla ilgili hayaller kurup bu hayalleri birbirlerine anlatmakla yetinirler. Oberhausen'den Duisburg'a gittikleri bir gün beyaz tenli ve sarışın olan bir adamla beyaz bir kadını yan yana otururken gören Ferhat, kadınla ilgili müstehcen laflar sarf eder. Alman olduğunu sandığı sarışın adam Türk'tür. Bedirhan eşiyile ilgili söylenen şeyleri duyar ve Ferhat'ı herkesin içinde dövmeye başlar. Bedirhan Ferhat gibi terbiyesizlerin Almanya'ya alınmaması gerektiğini söyler. Yaklaşık yirmi gün kadar istirahat etmek zorunda kalan Ferhat, içine düşmüş olduğu durumla alay etmek istese de gülerken canı acımaktadır.

### Temalar

**Ceza** *Ferhat* adlı öyküde Baykurt, yaşadığı köyde kahvehane işletirken Almanya'da işçi olarak çalışıp memleketlerine geri dönmüş olan hemşerilerinin sermaye ve mülk sahibi olduklarını görmesi üzerine Almanya'ya giden Ferhat'ın öyküsünü anlatır. Almanya'da kalıcı olmaya karar veren Ferhat, Alman olan bir kadınla evlenmek ister. Bir otobüs yolculuğu sırasında gördüğü kadının yanındaki adamın Türkçe bilmediğini farz ederek kadın hakkında müstehcen içerikli ifadeler kullanması üzerine dövülür. Zira kadının yanındaki adam onun eşidir ve Türkçe bilmektedir.

## ARDIMIZDA MEŞELER YEŞERSİN...

### Detaylı Olay Örgüsü

**Emekli Edilen Habil'in Ülkesine Geri Dönmesinin İstenmesi** Burdur'da yaşayan topraksız ve hayvansız bir köylünün oğlu olarak dünyaya gelen Habil, çobanlık yaparak geçimini sağlar. İlkokul beşinci sınıfa kadar eğitim aldıktan sonra okulu bırakmıştır. Yoksulluğu nedeniyle Cemile'nin kendisine verilmemesi üzerine onu kaçırmıştır. Daha sonra evlenen çiftin beş çocuğu olmuştur. Almanya'ya konuk işçi olarak giden Habil Hüttenheim'deki Mannesman fabrikasında yirmi iki yıl boyunca demir

dökmüştür. 1800 derecelik fırınlarda yıllarca cüraf dökmüş ve demir yapmıştır. Birçok arkadaşının çalışma koşullarının ağırlığından hastalandığını veya sakatlandığını görmüştür. Yirmi iki yıl boyunca üç kez hastalık izni ve eşinin doğumları için izin almıştır. Yirmi iki yılın sonunda emekli edilen Habil'den ülkesine geri dönmesi istenmiş ve Ekim ayına uçak bileti alınmıştır. Çalışma hayatı boyunca yöneticilere ve patronlara asla başkaldırmamış ve söylenen her şeyi yapmış olan Habil, geri dönmek uğruna geçmişte sakatlanmış olmayı bile diler. Emekliliğe ve geri dönmeye alışmak ona zor gelmektedir.

**Ülkelerine Geri Dönen Türklerin Meşe Fidanları Dikmeleri** Arabasıyla ufak bir gezintiye çıkan Habil Almanya'da geçirdiği yılları ve geçtiği yollarda yaşadığı anıları düşünür. Onunla röportaj yapmak isteyen gazeteciyi geri çevirmiştir. Zira gazeteciler işçi eylemlerinde patronlardan yana taraf tutmuşlardır. Yıllarını geçirdiği muhiti, insanları ve işyerini bırakmak ona zor gelir. Bir fidancıya gelen Habil, en uzun ömürlü ağaç türünden yedi fidan almak ister. Alman fidancı Türklerin fidanları kendi ülkelerine götürmek istediklerini fakat fidanları ülkeden çıkartmak için izin gerektiğini düşünür. Fakat Almanya'yı terk etmek zorunda kalan Türkler meşe ağaçları dikerek arkalarında bir anı ve iz bırakmak amacındadırlar. Meşeler Türklerin Almanya'da bulduklarının en önemli kanıtı olacaktır. Zira bütün ülkeyi işçiler inşa etmişken yalnızca patronların, zenginlerin ve yöneticilerin isimleri çeşitli yerlere verilmiştir.

## Temalar

**Toplumsal Sınıf** *Ardımızda Meşeler Yeşersin...* adlı öyküde Baykurt, Almanya'ya işçi olarak göç edip yirmi yılı aşkın bir süre çalıştıktan sonra emekli edilip ülkelerine geri dönmeleri istenmiş olan işçilerin durumu Habil adlı anlatı kişisi üzerinden okura anlatır. Yirmi iki yıl kadar Almanya'daki bir demir döküm fabrikasında çalışmış olan Habil emekli edilmiş ve ülkesine geri dönmesi istenmiştir. Gönülsüz olarak geri dönmek zorunda kalan Habil, Almanya'ya vermiş olduğu emeklerin hatırlanması için gitmeden önce her aile bireyi için bir meşe fidanı diker. Zira bütün ülkeyi işçiler inşa etmiş olsalar da onları onurlandıracak veya hatırlatacak hiçbir şey yapılmamıştır. "İşçi Halil'in Almanya macerası *Ardımızda Meşeler Yeşersin* isimli hikâyede anlatılmıştır. Halil 22 yıl Almanya'da çalışmıştır. Halil için gelmek zordu, şimdi dönmek zor. Dönerken bir hatıra kalsın diye ormana meşe ağacı diker" (Yanardağ 2005, 138).

## Kişiler

**Habil Kurt** (Sorumlu/Duygusal) Topraksız ve hayvansız bir köylünün oğlu olarak dünyaya gelmiş olan Habil'in ilk işi çobanlık olmuştur. İlerleyen yıllarda Cemile'yle evlenmek istemiş fakat yoksulluğu nedeniyle Cemile'nin ailesi evliliğe rıza göstermemiştir. Bunun üzerine Habil Cemile'yi kaçırmış ve bu sayede ikili evlenir. İkilinin beş çocuğu olur. Almanya'ya konuk işçi olarak göç eden Habil yirmi iki yıl boyunca demir döküm fabrikasında çalışır. Yirmi iki yıl boyunca hiçbir taşkınlık yapmadan cefakârca fabrikaya hizmet etmiş olan Habil'den en sonunda ülkesine geri dönmesi istenir.

**Cefakâr** "İsviçre Alplerinin kuzey yamaçlarından çıkıp, çoğala çoğala gelen, on binlerce köprünün altından geçerek Kuzey Denizi'ne akan Ren ırmağının kıyısındaki Mannesman fabrikasında, kılı kılına 22 yıl çalıştı" (Baykurt 2019, 163).

**Uysal** "Ben politikanın p'sine heves etmedim. Verdiğiniz para azdır çoktur demedim. Topraksız, bağırsız bahçesiz bir köylünün dört oğlundan biriydim. Üç de kız kardeşim vardı" (Baykurt 2019, 164).

**Disiplinli** "Niçin bu kadar erken kalkayım? Hiç gereği yok!" Ama yıllar yılı bu saatlerde kalkmıştı. İyice alışmıştı. Beş dedi mi fırlardı. Karısı da fırlar, çay yapar, süt ısıtır, 20-30 dakikada, "Haydi babam, güle güle git!" derdi" (Baykurt 2019, 164).

**Bilinçsiz** "Eh, elbet sömürecek! Olacak o kadar! Gene de çok şükür, bin şükür! Adam adam çağırdı, iş verdi, aldık işledik. Verdiği aylığı Türkiye'de başgeneral ancak alır. Bir de ucuz evler mi versin sana? Vermesin, ama çok sömürüyormuş! Dikmiş yüksek fırınlarını, kurmuş fabrikalarını, hem de efendime söyleyim akar bandlarını döşemiş, elbet sömürecek!" (Baykurt 2019, 165).

**Vefalı** "Çok ekmeğini yedik, suyunu içtik Duisburg!" dedi. "Şu diktiğim meşeler, bizden birer anı olarak yeşersinler ardımızdan! Yeşerip büyüsünler! Yel estikçe yaprakları oynasın! Kuşlar vicir

vicir, bicir bicir özlem gidersinler dallarında... Aralarına gelip dolaşanlar, atlarına oturanlar, bilseler de bilmeseler de, meşeler bizi andırınsınlar..." (Baykurt 2019, 170-171).

**Cemile** Habil Kurt'un eşidir.

**Frau Krügel** Fırıncıdır.

**Herr Gross** Fidancıdır.

**Sivaslı Cabir** Habil'in arkadaşıdır.

**Bursalı Müslim** Habil'in arkadaşıdır.

### **Kaynakça**

Baykurt, Fakir. *Duisburg Treni*. 3. İstanbul, Beyoğlu: Literatür Yayınları, 2019.

Yanardağ, Mehmet Fetih. *Fakir Baykurt'un Hikâye ve Romanlarının Tema ve Yapısı Üzerine Bir İnceleme*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2005.

Yanardağ, Mehmet Fetih. «*Fakir Baykurt'un Hikâyelerinde Tema.*» Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2007: 227-263.